
Přednáška Cyrila Höschla, Rytířství pravdy, 1994

Excellence, magnificence, spectabiles, honorabiles, cives academici, damy a panove.

Kazdy z nas si vzpomina na knihy sveho detstvi. Je mozne, ze prave tyto knihy spoluvytvareji urcite duchovni, intelektualni a citove sprizneni tech, jimz jsou spolecne. Jsou v nich skryty archetypalni prvky, které se coby kulturni svorniky klenou napric epochami, rasami, narody a kulturami. Vzpominam na jednu takovou knizku, kterou jsem cetl, kdyz mi bylo asi osm let. Byla to Podivuhodna cesta Nilse Holgerssona Svedskem od Selmy Lagerlofove¹. Nils, zaklety v maleho skritka, podstoupil nevsedni pout za hranice lidskeho sveta s hejnem divokych hus. Podstoupil Cestu tam a zase zpatky. Prodela promenu z rozmazleného ditete v jinocha, který obsahl siravy tohoto sveta. Jde stale o totez tema: o motiv stvoreni a drama zkazenosti a zachrany Tema cum variationibus². To tema se vraci po cely zivot. Zazniva v polyfonii Bachove, v titanstvi Beethovenove a v tryzni Mahlerove; vraci se v dramatech Shakespearovych stejne jako v podivuhodne trilologii Tolkienove; je vteleno do Michelangelova stropu Sixtinske kaple a jeho ozvena pronika srdcem kazdeho z nas.

Uplynula leta a v Praze tou dobou filosofie prozivala konjunkturu svobody mycu oken, nocnich vratnych, topicu v kotelnach a invalidnich duchodcu. My, kteri jsme meli prupravu prirodovednou a pohrichu pozitivistickou, korigovali jsme ji cetbou zakazanych dejin a ruznymi pokusy o zasveceni do "kabaly" duchovnich spolecenstvi seskupenych okolo transdisciplinarnich seminaru u prof.Katetova na Matematicko- fyzikalni fakulte UK, u Havlu na Rasinove (tehdy Engelsove) nabrezi a posleze i na Novotneho lavce. V jednom takovem transdisciplinarnim krouzku se casto objevovali napr. Zdenek Neubauer, Ivan M. Havel, Jiri Fiala, Petr Vopenka, Jan a Martin Palousovi, Kamila Bendova, Zdenek Pinc a rada dalsich. Dominantnim tematem byl vztah duse a tela. Mind and body.

A tak se jednou stalo, ze jsme s kolegou Janem Libigerem prednaseli na Rasinove nabrezi o interakcionismu. Hlavnim predmetem naseho sdeleni byla kniha slavneho epistemologa Sira Karla Poppera a nositele Nobelovy ceny, neurofyziologa Sira Johna Ecclese "The Self and Its Brain"³.

Interakcionismus je teorii psychofyzickeho vzajemneho pusobeni. Popper zahajuje jeho vyklad kritikou materialismu, na niz navazuje vysvetlenim sve koncepcce tri svetu. Uznava, ze materialismus inspiroval vedu a ze mnozi velci materialiste od Demokrita a Lucretia az po Herberta Feigla a Anthony Quintona byli zaroven humanisty a bojovniky za svobodu. Popper deli materialismus ve vede na teorii kontinua (Faraday, Maxwell, Einstein, Schrodinger), která vedla k teorii pole a na teorii atomistickou (Demokritos, Epikuros, kvantova mechanika). Oba tyto programy vysly z toho, ze hmota, jako neco, co vyplnuje prostor, je prapuvodni, zakladni, nepotrebuje dalsiho vysvetleni a tak je zakladem vsech pojmu, kterymi se cokoli dalsiho vysvetluje. Fyzika obsahuje radu vysvetlujicich vlastnosti hmoty, jako je vyplneni prostoru ("impenetrabilita"), elasticita, koheze a skupenstvi. Jenze prave fyzika sama poskytuje podle Poppera nejdulezitejsi argumenty proti klasicckemu materialismu tim, jak se sama prekonala ("transcended itself"). Tak napr. recti materialiste soudili, ze hmota zaplňuje prostor a jedna vec muze narazit do druhe, coz povazovali za kauzalni interakci vsehmiru. Svet jsou hodiny, vsechno bylo nejak nekdy strceno, jako kola v soukoli. Tento pohled se prvne prekonal, kdyz Newton vystoupil se svou gravitaci, coz je tah ("pull") a ne tlak ("push") a je to pusobeni hmotnych teles na sebe bez vzajemneho dotyku (!). A tak gravitacni sila, pritazlivost, byla Newtonovymi nasledovniky prohlasona za zakladni vlastnost hmoty, která je neschopna (a ani nepotrebuje) dalsiho vysvetlovani.

Dalsi udalosti v historii sebeprekonani materialismu byl Thomsonuv objev elektronu. Co to je? Jak je to s delitelnosti hmoty? A navic, jakmile se ukazalo, ze odpudivost a tedy impenetrabilita kousku hmoty je dana elektrickou odpudivosti stejne nabitych castic, padla predstava dotyku, stretu, strceni jako zakladniho principu. A co vic, i stabilni castice jako elektrony mohou parove anihilovat za vzniku fotonu (svetelných kvant); a mohou take z fotonu (gama-zareni) vznikat. Ale svetlo neni hmota, protoze hmota nemuze mit jeho rychlost. Presto svetlo roztoci mlynek ve vakuu. A tak rikame, ze svetlo i hmota jsou formy energie. Zakon zachovani hmoty jsme museli vzdát. Hmota muze byt znicena i vytvorena (napr. anihilace pri stretnuti s antihmotou za vzniku svetla). Hmota je tedy pouze vysoce koncentrovana energie premenitelna do jinych forem. Je tedy cosi, jako proces zamenitelný za jine procesy, treba teplo, svetlo, pohyb. Hmota tedy neni pralotka, substance, esence. Jak rika Whitehead, vesmir neni muzeem veci, ale souborem udalosti a pochodu. Struktura hmoty je atomicka. Ale strukturu atomu ci jejich castic takto klasifikovat nelze. Je sotva "hmotna". Fyzikove prekonali materialismus. Stale jeste pracuji s casticemi, ale uz nerikaji, ze jsou to castecky, kousicky "hmoty". Clovek uz neni mechanicky stroj, ale elektrochemicky stroj. Ta zmena je dulezita.

Popper se snaží ukázat, že vývoj materialismu speje vlastně k idealismu, ovšem k idealismu nového typu. Zbývá ovšem objasnit, jaký je vztah ideje ke světu, který jsme až dosud zmapovali materialistickými prostředky. Proto se Popper také venuje problému, co je realné. Vysvětluje, že nejprve jsou realné častěji větší velikosti. To, co dříve může vzít a strčit do pusy. Pak se pojem rozšíří i na větší objekty, které nemůžeme uchopit (hory) a menší (prach).

Jak k tomuto rozšíření dojde? Tak, že entity, které uznáváme za realné, musí mít schopnost vykonávat vliv (pricinný vliv) na "a prima facie" realné věci (bez své velikosti). Změny v bezném světě považujeme tedy za účinky entit domněle realných. Např. Brownův pohyb považujeme za účinek a tedy za důkaz existence molekul. Akceptujeme věci jako realné, jestliže mohou kauzálně působit nebo alespoň interagovat s beznými hmotnými věcmi našeho světa. Pole a síly jsou tedy realné. Materialisté podle Poppera řeší problémy tím, že všechno, co interaguje s jejich světem, nazvou prostě formou hmoty a odbyto. Co není forma hmoty, nemůže s reálným světem interagovat.

Toto tvrzení je velmi důležité pro pochopení Popperovy kritiky paralelismu jakožto materialismu. Psychofyzický paralelismus je zvláštní formou novodobého dualismu. Za jeho zakladatele se považuje T. Fechner (1801- 1887), jeho dalšími reprezentanty jsou např. W. Wundt, Th. Ziehen, H. Ebbinghaus, u nás filosof a psycholog Frantisek Krejčí. K paralelismu se hlásil i známý rakouský fyzik Ernst Mach. Jeho základní myšlenku lze shrnout takto: duševní a fyziologické pochody představují dvě v sebe uzavřené, vedle sebe běžící řady jevů - nemateriálních a fyzických, hmotných - jejichž jednotlivé časové korespondující články si navzájem odpovídají, tj. za prvé jsou k sobě jednoznačně přiřazeny, takže každý duševní jev má jediný, jen jemu příslušející "fyziologický korelát" a za druhé, nejsou spjaty kauzálně, tzn. vzájemně se nevyvolávají, na sebe nepůsobí, ani se nijak realně neovlivňují. Právě toto poslední tvrzení je v rozporu s důkazem "realnosti", jak ho podává Popper (viz výše), protože kdyby se působení nehmotného světa neprojevovalo v hmotném, nemohli bychom nehmotný svět považovat za realný. Už proto musíme být interakcionisty, abychom mohli s vlivem ideje počítat. Neubauer to nazývá u Poppera "umírněným platonismem"⁴. Aby však udrželi dualistickou představu a nedostali se do rozporu se zákonem zachování energie, popřeli paralelismus jakýkoli realný vztah mezi psychickými a fyziologickými pochody. Zúženým chápáním kauzality se dostávají paralelismus k paradoxnímu tvrzení, že duše bez těla není možná, avšak zároveň s ním vůbec nespojuje, ačkoli existuje.

Popper naproti tomu prokazuje, že existuje nehmotný realný svět ovlivňující svět hmotný. Za tím účelem se vrací i k vývojové teorii, s níž se musí nějak vypořádat.

Přirodní selekce je obvykle vykládána jako výsledek interakce mezi slepou náhodou (mutace) a silami zevně, na něž nemá živočichův vliv. Čile a zájmy organismu se zpravidla nepočítají. Teorie Lamarcka či Butlera či Bergsona počítající s preferencemi a cíli, jsou v rozporu s darwinismem, jak byl donedávna prezentován, poněvadž přinášejí možnost dědičnosti získaných vlastností. To napravují Baldwin a Morgan tzv. teorií organické evoluce (Alister Hardy, "The Living Stream"⁵) 6: Každý živočich, zejména vyšší, má různý repertoár chování ve své výbavě. Přijetím nové formy chování může živočich změnit své okolí. Genuinní volbou (např. nového pokrmu) může změnit ekologické prostředí a vystavit sebe a své potomky novým selekčním tlakům. Tak živočich svými tůžbami, cíli a volbami ovlivňuje výsledek přírodní selekce. Klasický je příklad s žirafou, které se podle Lamarcka krk natahl věcným usilováním o potravu, která byla příliš vysoko. Podle moderních Darwinistů byla primární záliba žirafy v takové potravě, která vytvořila nový selekční tlak, jenž zvyšoval zviratost s delším krkem. Často lze těžko rozhodnout, zda je primární anatomická změna nebo změna chování (např. změna v jídlu a změna zažívacího traktu). Popper považuje tuto otázku za rozdíl od Darwinova za velice důležitou. Chce totiž ukázat, jak nehmotné (psychické) může působit na utváření hmotného světa.

Proti výše zmíněným koncepcím nabízí Popper (a s ním i Eccles a další) koncepci tří světů. Tzv. Svět 1 je bezný materiální svět kolem nás, svět budov, mostů, letadel, planet a atomů. Je předmětem fyzikálního badání a platí v něm také fyzikální zákony apod. Svět 2 je světem psychických prožitků a stavů včetně vědomí, psychologických dispozic (chtění), apod. Svět 3 je realný nehmotný svět. Patří do něho obsah myšlení, výplody lidského ducha, zejména vědecké otázky, problémy, argumenty. Tento svět je produktem lidského myšlení. Je realný proto, že působí na to, co obecně považujeme za realitu (tedy na Svět 1). Existuje nezávisle na našem vědomí, ale pouze prostřednictvím něj se může zhmotnit (embody). K takovému střetu, zhmotnění dochází ve vědecké práci, v umeleckých dílech (socha je svět 1, ale její idea je svět 3), apod. Jako příklad Popper uvádí, že problém ridnutí výskytu prvocelů (nehmotný, patří do světa 3), je realný i bez člověka, asi jako je realný Mount Everest, i kdyby ho nikdy nikdo neviděl a neslehl. Řešení problému (logické úvahy, hledání, počítání) patří již do světa 2, popř. 1 a je vázáno na toho, kdo to dělá. Svět 2 a 3 spolu mohou přijít do styku pouze skrze svět 1 (fyzikální, chemické, fyziologické pochody), což je jakýsi computer (mozek, stroj).

Při své loňské přednášce na 3. lékařské fakultě UK Sir John Eccles vysvětloval, jak si na mikrourovni představuje střet nehmotného ducha s biologickými pochody v neuronech. Jde podle něho o probabilistický proces, který bychom si mohli představit jako jakési rozhodování, zda k uvolnění určitého kvanta molekul neurotransmiteru ze synaptických granul dojde nebo nedojde.

Když jsme tehdy po semináři vyšli od Havlu na nabřeží, byli jsme, jako vždy, jako své budoucnosti zcela naivní. Popper, Einstein, Schrödinger, Eccles a Huxley se sice mezi sebou znali a psali si, pro nás však neexistovali. Byli z jiného světa, jejich nebylo myslitelné promítnout do budoucnosti našeho kousku Evropy konce 20. století. Byli to pro nás klasici, zrovna jako Madame Curie nebo Claude Debussy.

Nedlouho po onom seminari dostala se mi do rukou Popperova intelektualni autobiografie, priznacne nazvana UNENDED QUEST, Tazani bez konce(8). Slovo Quest ma vsak v anglictine jeste jeden, specialni vyznam: Znamenava vypravu Artusovych rytiru za svatym Gralem - mystickou nadobou, v niz je uchovana krev Kristova - kvintesence Vtelene Pravdy4. Otevrel jsem ji a vratil se zpet hluboko do detstvi: Maly Karl Popper tehdy cetl o podivuhodnem putovani Nilse Holgerssona Svedskem. Jeho, slovutneho muze, svetoobcana narozeneho ve Vidni a pasovaneho na rytire anglickou kralovnou (r.1965), nesla do zivota taz moudra husa, Akka z Kebnekajsy, co vzdy zpozornela, slo-li o clovecinu. Nemohl jsem se od jeho autobiografie odtrhnout. Jak blizky mi byl jeho vyrok, ze clovek by se nikdy nemel snazit byt presnejsi, nez nez ta ktera problemova situace vyzaduje. Kritizoval filosofy pro to jejich neustale usili o presne definice pojmu. Zalezi na hypotezach, ne na pojmech, rikal. Vztah mezi pojmem a hypotezou je asi takovy jako vztah mezi pismenem a slovem: stejne pri preklepu vite, o co jde, na pismenku nezalezi. Vzdy je nezadouci usilovat o zvyseni presnosti jen pro ni samu- obzvlaste jazykove presnosti - ponevadz to vede ke ztrate jasnosti. Uvadel priklad neprelozitelne slovní hrčky, kterým babicka trapivala maleho Bertranda Russela: "What is mind?" "No matter!" "What is matter?" "Never mind!" Lepe je ptat se "What does mind?", nebot to lze testovat. Omlouval jsem se v duchu za vsechny ucitele, kteri trapi sve zacky skolacky dotazy "Co je...?" a trestaji je za odpovedi typu "Definice je, kdyz...".

Shledal jsem, ze Poppera take v 17ti letech trapil problem, co je vlastne veda. Snazil se najit demarkacni caru mezi vedou a pseudovedou, mezi dogmatickym myslenim a kritickym. Shledl se v Einsteinovi, ktery na prednasce ve Vidni v kvetnu 1919 prohlasil, ze by jeho teorii bylo nutno opustit, kdyby se pozorovanim nezjistil rudy posuv vlivem gravitace. To byla Popperova hvezdna hodina: Veda stavi v podstate testovatelnou hypotezu. Testovatelnou znamenava v jeho terminologii falzifikovatelnou, vyvratitelnou. Napr. jestlize nekdo rekne, ze vsechny labute jsou bile a ja mu prinesu ukazat cernou labut, tak on ma dve moznosti. Bud sve puvodni tvrzeni opravi, pak postupuje vedecky anebo prohlasi, ze to cerne neni labut. Tomu Popper rika imunizace hypotezy. Ten, kdo svou hypotezu imunizuje proti jakemukoli vyvraceni, ma "pravdu" i nadale. Popper uvadi jako priklad ryzi vedeckosti uvadi prave Alberta Einsteina, ktery si predem vyvratitelnost svych hypotez otevrel, umoznil. Vedec je podle Poppera tedy ten, kdo umi definovat okolnosti, za kterych jeho hypoteza neplati. Naproti tomu jako priklad pseudovedy Popper uvadi napr. psychoanalyzu. Rika: Jestlize prijdete k psychoanalytikovi, on Vas leci a je Vam potom lepe, tak rekne "Vidite, jak to pusobi, uz je Vam dneska dobre, to to funguje." Jestlize je Vam naopak cim dal hur a uz nechcete pokracovat, tak rekne "Vidite, ted jste v predpokladane fazi odporu a to je dukaz, ze vsechno funguje jak ma". Takto se take imunizoval jako "veda" marxismus, kdyz zustal zcela neotresen pote, co historie vyvracela jeden jeho postulat za druhym. K tomu jeste mala douska: Popper rozeznava imunizaci cestnou a necestnou. Cestna imunizace brani teorii predpoklady, ktere same o sobe jsou vyvratitelne. Kdyz napr. newtonovsti fyzici tvrdili, ze za Uranem musi byt jeste nejaka dalsi planeta, protoze si jinak nedovedou vysvetlit odchylku jeho drahy oproti vypoctu, imunizovali tim svou teorii pohybu kosmickych teles. Tato imunizace byla ovsem sama v podstate vyvratitelna. Po zdokonaleni pozorovacich metod se skutecne zjistilo, ze meli pravdu. Jejich imunizace tak prispela k hledani a posleze objeveni Neptuna. Naproti tomu necestna imunizace znemoznuje jakkoli tu kterou hypotezu vyvratit. Z hlediska vedy je nevedecke to, co neni vyvratitelne.

Popper reformoval Humuv problem indukce: podle Poppera indukce neexistuje. Obecne teorie nemohou byti odvozeny z jednotlivin, avsak mohou byt jednotlivinami zamitnuty, ponevadz se mohou dostat do rozporu s popisem pozorovatelnych faktů. Vzdy je nejprve mysenka, pak udaj: ten ji bud vyvrati nebo ne. Nikdy tomu neni obracene. Veda tedy postupuje vzdy deduktivne.

Popper kouzelnym zpusobem upozorňuje na plodnou dialektiku dogmatickeho a kritickeho mysleni. Jakoby druhe se nemohlo rozvinout bez prveho. Je tomu jak v ontogenezi, kdy dite prodelava svou fyziologickou periodu dogmatickeho a obsedantního mysleni, aby byla pozdeji vystridana adolescentním ostrým criticismem, tak v dejinach. Popper vyslovil velice puvačnou, byt treba ne zcela pravdivou hypotezu, jak vznikla soudoba evropska hudba. Rika zhruba toto: Cirkev privedla lidi do kostelu, lide byli nuceni tam pri msi zpivat unisono gregoriánsky choral a dostali se do situaci, ze ne kazdy se svym hlasem dokazal jit unisono s temi ostatními. I musel se obcas zlomit niz k nejake nejbliži alternativní konsonante, a vznikla nota proti note, punktum kontra punktum, a tedy vlastne kontrapunkt. V nem spatruje Popper zarodek polyfonie bachovske a nakonec pozdeji i romantické hudby. Je to ukazka toho, jak si predstavuji, ze svobodna tvorba teprve spoutavana formou se prodere k vysinam, a ze ono spoutani formou je teprve paradoxne tim pravym impulsem k velkym dilum. Proto nemohla vzniknout Bachova hudba v Africe, nemohla vzniknout v Latinske Americe, nemohla vzniknout v Australii, protoze tamni umelci byli prilis nespoutani, prilis svobodni, nebot nebylo dogmatu, ktere by je svazovalo, anebo to bylo dogma jine. Takto aplikovano, cirkevni dogma zkultivovalo evropskou hudbu do podoby Bachu, Beethovenu a Mendelssohnu.

Je zde tedy cosi, co zdanlive postupuje proti kreativite, proti tvorivosti, ale ten souboj je prumetem prilisneho zjednoduseni. Ve skutecnosti jde o souhru. Bez formy neni hodnotneho obsahu, cosi se musi stat, nejaka prekazka musi prijít, musime na sebe vzít nejaky handicap, abychom byli schopni velikeho dila. Vsimneme si take, ze dejiny umeni se nehemzi temi, kdo meli snadne zivobyti. Odpor na nas kladený vyvola tvorive usili k prorazeni cesty.

The Economist v uvodnim clanku sve prilohy z 16. unora 1991 pise: "Obecne vzato, vedci pohlizaji na filozofy jako na obtizny myz. Trpce si stezuji na sveraci kazajku, do niz je uveznil Sir Karl Popper. Kdykoli pisi zadost o grant, museji ji formulovat popperovsky: definovat jasnou hypotezu a zpusob jejího testovani. Pro vetsinu z nich je vsak smyslem zadosti o grant ziskat penize na to, aby neco objevili, a ne aby overovali existující hypotezu. Jsou to badatele a ne patentovi

urednici". Zde jsme u jadra věci. Vedec vyznavající popperismus si musí být vědom toho, že nejde podle svých zásad a ideálu. Zde stojí Popper proti T.S.Kuhnovi 7, který pojem pravdy explicitě odmítá; jediným cílem poznání je podle něho prosadit se a přetrvat - a to za každou cenu. Kuhnovo pojetí se na první pohled více blíží faktickému stavu věcí⁴. Ve všech dobách měli in concreto pravdu paní Bonacieux a Sancho Panza. Dějiny však daly za pravdu nakonec Quijotum, Cyranum a d'Artagnanum. Take veda vdečí za svou existenci, smysl a prestiž nikoli své prozaické každodennosti, nýbrž svému zcela neskutečnému a neuskutečnitelnému ideálu: rytířství pravdy. Vedec sice netraví celé dny falzifikací hypotéz, jak by podle Poppera měl. Přesto se v jednom liší od, řekněme, politiky či kněze: je připraven, alespoň teoreticky, změnit svůj názor, změnit-li se fakta. Prvo si lebedí v nevědomosti, neboť to je surovina, s níž pracuje. Tento ideál po způsobu dávných trubadurů Karl Popper genialně vyhmátl a stal se jeho hlasatelem. Jeho intelektuální autobiografie je toho dokladem. Kdo vlastně je jejím autorem?

Sir Karl Raimund Popper, C.H., K.T., M.A., Ph.D., D.LITT., F.R.S., F.B.A. je nejvýznamnějším žijícím filozofem vědy (epistemologem). Narodil se 28. července 1902 ve Vídni jako syn Dr. Simona Siegmunda Carla Poppera a Jenny roz. Schiffové. Pracoval krátce jako kopáč, pokoušel se také o umelecké truhlářství. Tato práce však troskotala na rozbujelem vnitřním intelektuálním životě, který jej rozptyloval. Oženil se s Josefínou Annou Henningarovou (1930). Vystudoval matematiku, fyziku a psychologii na Vídenské univerzitě. Pracoval pak nejprve jako učitel na základní škole a později jako stáří asistent filozofie na Canterbury University College v Christchurch na Novém Zélandě (1937-1945). V letech 1945-1966 byl vedoucím katedry filozofie, logiky a vědecké metodologie na London School of Economics. Zde byl také jedním z jeho slavných žáků George Soros, mj. mecenáš Central European University v Praze. K. Popper přednášel na Harvardské univerzitě (1950) a působil ve Stanford Center for Advanced Study v oblasti behaviorálních věd (1956-1957). Proslovil výroční přednášku o filosofii v Britské akademii, přednášel na Londýnské univerzitě, na Oxfordské univerzitě (1961), aj. Jako visiting professor přednášel na univerzitách v Kalifornii a v Minnesotě (1961), v Indianě (1963), v Denveru (1966), Emory (1969), Princetonu (1963), Washingtonu (1965), na Salk Institute for Biological Studies (1966-1967) aj. Byl členem výboru Společnosti pro symbolickou logiku (1951-1955), Mezinárodní akademie pro filozofii a vědu (od r. 1948), Britské akademie (od r. 1958), čestným členem Americké akademie umění a věd (od r. 1966), čestným členem Harvardské kapitoly Phi Beta Kappa (od r. 1964), prezidentem Aristotelovské společnosti (1958-1959), Britské společnosti pro filozofii a vědu (1959-1961), zahraničním členem Národní akademie věd ve Washingtonu (od r. 1986), členem Královské společnosti aj. Mezi oblastmi jeho zájmu patří také hudba.

V prvním zásadním dile, *Logik der Forschung*, které vydal ještě v kontaktu s Vědeckým kroužkem (Wiener Kreis) logických pozitivistů, odmítá Popper jejich induktivní empirismus a vývojový historicismus. Později vydává *The Open Society and Its Enemies*, *The Poverty of Historicism*, *On the Sources of Knowledge and of Ignorance*, *Quantum Mechanics without the Observer*, spolu s Ecclesem *The Self and Its Brain*, intelektuální autobiografii *Unended Quest* a mnoho dalších. Mezi osobní kontakty s Albertem Einsteinem, Erwinem Schrödingerem a s dalšími představiteli vědy. Vzhledem k tomu, že Popper, ac jako mladík socialista, byl nakonec kritikem marxismu a patřil mezi zapovězené filozofy, má vůči němu Karlova univerzita dluh. Sir Karl Popper se v letošním roce dožívá 92 let. S ohledem na mimořádně dilo v oblasti metodologie a filozofie vědy, které zasáhlo mimo jiné významně i medicínu, konkrétně problematiku těla a mysli, jak byl formulován v dile *The Self and Its Brain*, navrhuje 3. lékařská fakulta Siru Karlu Popperovi udělení čestného doktorátu Karlovy univerzity, zdurazňujíc mimořádný kulturní, filozofický, vědecký, duchovní i politický přínos Sira Poppera pro světové společenství. Sir Karl Popper ztělesňuje to nejlepší, čím region střední Evropy přispěl k duchovním dějinám 20. století. Pro Karlovu Univerzitu je ctí, že Sir Karl Popper přijal naše pozvání, postoupil náročnou cestu a dopřel nám tak prožit v radosti, s velkým vdekem a v upřímném obdivu tuto chvíli, která se nezapomenutelně navzdý zapíše do dějin českého vysokého školství. Je to chvíle právě tak neskutečná, jako návrat Nilse Holgerssona zpět do tohoto světa, jako vítězství Dona Quijota, jako pád komunismu, jako prezidentství vezne a pomocného delníka Václava Havla. Je to spravedlivá chvíle.

-
1. Lagerlofova C.: Podivuhodná cesta Nilse Holgerssona Švédskem. Čes.překl. D.Pallasova, SNDK, Praha, 1.vyd.1957, 2.vyd. 1967.
 2. Neubauer Z.: Do světa na zkušenou cili O cestách tam a zase zpátky. Doporučená četba, Praha 1990.
 3. Popper, K.R., Eccles, J.C.: *The Self and Its Brain*, ed. Roche, Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg, London, N.Y. 1978 (La Roche, licenced edition).
 4. Neubauer Z.: Popperovské medailonky. *Vesmir*, 72, 1993, 2:105- 108.
 5. Hardy, A.: *The Living Stream*, Collins, London, 1965.
 6. Huxley, J.: *Evolution. The Modern Synthesis*, Allen Unvinn, London, 1942.
 7. Kuhn T.S.: *The Structure of Scientific Revolution*. University of Chicago Press, 1962
 8. Popper K.: *Unended Quest. An intellectual autobiography*. Fontana/Collins. 5.vyd., Glasgow 1980.